

TVK:n oikeustapauskommentaari 17.5.2022

Vakuutusosoikeus

Diaarinumero 2379:2020

Antopäivä 27.8.2021

Vuosityöansion selvittämismääräyksen jakautuminen vakuutuslaitoksen ja vahingoittuneen välillä

Tiivistelmä

A oli vahinkotapahtumaa edeltävänä vuonna työskennellyt yhteensä 14 työnantajalle. Päivärahan perusteena oleva vuosityöansio tuli määrittää vahinkotapahtuman sattumishetkellä voimassa olleesta kolmesta työsuhteesta edeltävän vuoden ajalta saatujen työansioiden perusteella. Vakuutusosoikeus katsoi, että määritettäessä vuosityöansiota työtapaturma- ja ammattitautilain (TyTAL) 71 § 1 momentin mukaan säännöksen sanamuoto ei mahdollista ennen vahinkotapahtumaa päättyneiden tai sen jälkeen alkaneiden työsuhteiden huomioon ottamista.

Vakuutusosoikeus arvioi näyttöä vastaavasti kuin tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta ja totesi, että asiassa ei ollut esitetty selvitystä enempien työsuhteiden voimassaolosta vahinkotapahtuman sattuessa. Vakuutusosoikeus otti lisäksi kantaa selvittämismääräyksen jakautumiseen ja katsoi selvittämismääräyksen kuuluneen A:lle sen jälkeen, kun vakuutuslaitos oli selvittänyt A:n työnantajilta hänen palkka- ja työsuhdetietonsa. Kun A ei ollut esittänyt asiassa selvitystä enempien kuin kolmen työsuhteen voimassaolosta vahinkotapahtuman sattuessa, vuosityöansiota määritettäessä tuli huomioida vain nämä työsuhteet.

Taustatiedot ja vakuutuslaitoksen päätös

A:lle oli 28.4.2018 sattunut vahinkotapahtuma, jonka perusteella vakuutuslaitos oli myöntänyt hänelle vuosityöansioon perustuvaa päivärahaa ajalle 27.5.–30.9.2018. Päivärahan perusteena

oleva vuosityöansio oli määritetty vahinkotapahtuman sattumishetkellä voimassa olleesta työsuhteesta laitos W:ltä edeltävän vuoden ajalta saatujen työansioden perusteella.

Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan ratkaisu

A vaati muutosta vakuutuslaitoksen päätöksiin. A:n mukaan vuosityöansiossaan tuli huomioida kaikki hänen eri työnantajiansa palveluksessa ajalta 28.4.2017–27.4.2018 saadut ansiotulot.

Muutoksenhakulautakunta muutti vakuutuslaitoksen päätöksiä ja määräsi vakuutuslaitoksen suorittamaan A:lle päivärahaa huomioiden vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman aikaisina työsuhteina lisäksi työsuhteet X Oy:ön ja Y Oy:ön.

Muutoksenhakulautakunta hylkäsi A:n valituksen enemmälti ja totesi, että työtapaturma- ja ammattitautilain 71 §:n 1 momentin mukaan työansiot lasketaan vahinkotapahtuman aikaisista työsuhteista vahinkotapahtumaa edeltävän vuoden ajalta saatujen työansioden perusteella. Määritettäessä A:n työansioita vuositason vahinkotapahtuman sattuessa oli siten arvioitava, mitkä hänen työsuhteistaan olivat olleet voimassa vahinkotapahtuman sattuessa. Muutoksenhakulautakunta totesi edelleen, että X Oy:ltä saadun selvityksen ja työsopimuksen perusteella A:n työsuhde oli sovittu olemaan 20.5.2016 alkaen voimassa toistaiseksi ja hänellä oli vuosien aikana ollut työvuoroja säännöllisesti. Y Oy:ltä saadun selvityksen perusteella A:n työsopimus oli sovittu alkamaan 1.5.2015, työsuhdetta ei ollut merkitty päättyneeksi eikä lomakorvausta ollut maksettu.

Muutoksenhakulautakunta katsoi sille työsuhteista toimitetun kirjallisen selvityksen perusteella, että työsuhteet X Oy:ön ja Y Oy:ön olivat voimassa vahinkotapahtuman sattuessa ja että myös ne oli siten huomioitava arvioitaessa A:n vahinkotapahtumaa edeltävän vuoden ajalta saamia työansioita. Asiassa ei ollut esitetty selvitystä enempien työsuhteiden voimassaolosta vahinkotapahtuman sattuessa.

Vakuutusoikeuden ratkaisu

A vaati muutosta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen esittäen, että hänen vuosityöansiossaan huomioidaan kaikki hänen vahinkotapahtumaansa edeltävältä vuodelta ansaitsemansa ansiotulot.

A:n mukaan hänen ansiotasonsa perustuu kokonaisuudessaan "tarvittaessa töihin kutsuttava" -sopimukseen, joita on koko ajan useita päällekkäisiä ja työtä on koko ajan tehty usealle työnantajalle limittäin. A vaati, että asiassa huomioidaan hänen vuosia kestänyt tapansa työskennellä niin sanottuna freelancerina useille eri työnantajille. A katsoi, että kun laissa tai sen esitöissä ei ollut selkeästi määritelty, mitkä työsuhteet hyväksytään voimassa oleviksi, eikä asiassa ollut esitetty näyttöä siitä, että hänellä ei olisi voimassa jatkuvaa suullista tai muuta sopimusta tarpeeseen perustuvista sijaisuuksista, lakia tulee soveltaa A:lle edullisemman kannan mukaisesti.

Vakuutusosikeus hylkäsi valituksen ja pysytti muutoksenhakulautakunnan ratkaisun. Vakuutusosikeus hyväksyi tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksen perustelut ja totesi, että TyTAL 71 §:n sanamuoto ei ole harkinnanvarainen siten, että siinä voitaisiin ottaa huomioon ennen vahinkotapahtumaa päätyneitä tai sen jälkeen alkaneita työsuhteita.

Vakuutusosikeus katsoi, että sille ei ollut esitetty selvitystä, jonka perusteella se olisi voinut katsoa, että A:n vetoamat työsuhteet muiden työnantajien kuin laitos W:n, X Oy:n ja Y Oy:n kanssa olisivat suullisen sopimuksen johdosta tai muulla perusteella olleet voimassa vahinkotapahtuman sattuessa.

Lainkohdat

Työtapaturma- ja ammattitautilaki 71 § 1 momentti, 119 §, 130 §

TVK:n kommentaari

Asiassa oli kysymys siitä, miten TyTAL 71 §:ää vahinkotapahtuman aikaisten työsuhteiden työansioden laskemisesta tulkitaan tilanteessa, jossa työtä tehdään usean samanaikaisesti voimassa olevan "tarvittaessa töihin kutsuttavan" -sopimuksen perusteella. Tältä osin vakuutusosikeus viittasi mm. työsopimuslain säännökseen vaihtelevaa työaikaa koskevasta

ehdosta, jolla tarkoitetaan muun ohella työaikajärjestelyä, jossa työntekijä sitoutuu tekemään työnantajalle työtä erikseen kutsuttaessa sekä oikeuskirjallisuudessa esitettyyn kannanottoon, jonka mukaan keikkaluonteisessa työssä jokainen keikka on oma määräaikainen työ sopimuksensa, työtilaisuudet vaihtelevat ja työntekijä ei välttämättä halua sitoutua ottamaan vastaan jokaista keikkaa, vaan haluaa työskennellä monelle työnantajalle tai vuokratyöfirman kautta. Vakuutusosasto arvioi, että suuri työnantajien määrä vahinkotapahtumaa edeltävänä aikana ei tue käsitystä siitä, että A olisi samaan aikaan voimassa olleissa työsuhteissa sitoutunut tekemään työtä kaikille työnantajille, vaan työnantajien suuri määrä ja A:n työskentelystään kertomat seikat tukevat enemmän käsitystä siitä, että hän on voinut valintansa mukaan tehdä työtä usealle työnantajalle erikseen sovituissa työsuhteissa. Ratkaisu on ensimmäisiä vakuutusosaston ratkaisuja, joita on annettu TyTAL 71 §:n tulkinnasta epätyypillisten työnteon muotojen osalta. Ratkaisu on merkittävä siinäkin mielessä, että epätyypilliset työnteon muodot ovat tietyillä toimialoilla kasvussa ja vastaavia tulkintatilanteita voi tulla eteen enenemässä määrin.

Asiassa oli kysymys myös siitä, mihin ulottuu vakuutuslaitoksen selvittämisvelvollisuus ja mistä alkaa vahingoittuneen velvollisuus myötävaikuttaa asian selvittämiseen. Vakuutuslaitos oli pyytänyt A:lta selvitystä työsuhteiden jatkuvuudesta sekä muiden työsuhteiden voimassaolosta sekä A:n työnantajilta vahinkotapahtumaa edeltäneen vuoden palkka- ja työsuhtetietoja. Vakuutusosasto katsoi, että selvitysvelvollisuus työsuhteiden voimassaolosta vahinkotapahtumahetkellä on siirtynyt A:lle sen jälkeen, kun vakuutuslaitos on selvittänyt A:n työnantajilta hänen palkka- ja työsuhtetietonsa. Ratkaisu osoittaa, että vakuutuslaitoksen selvittämisvelvollisuus ei ole rajoittamaton ja sen antaa myös konkreettista vahingoittuneen myötävaikutusvelvollisuudelle. Vakuutuslaitoksen selvittämismahdollisuudet rajautuvat osin virallisista rekistereistä kuten ETK:n työsuhterekisteristä ja tulorekisteristä saataviin tietoihin sekä työnantajalta saataviin tietoihin.

Asiassa oli kysymys myös siitä, millaista selvitystä työsuhteen voimassaolosta vahinkotapahtuman sattuessa tulisi esittää, jotta siitä saadut työansiot otettaisiin huomioon TyTAL 71 §:n mukaisesti. A oli vastannut vakuutuslaitoksen tiedusteluun ja toimittanut mm. työ sopimuksia, työnantajan kirjoittamia todistuksia, toiminnanjohtajan kirjoituksen työ sopimuksen laadusta ja luonteesta sekä muuta kirjallista selvitystä, josta kävi ilmi, että A:lla

oli ollut sijaisuuksia ja määräaikaisia työsuhteita useisiin työnantajiin ennen vahinkotapahtumaa ja sen jälkeen. A toimitti myös kalenteriotteita vuosilta 2017–2019, joista ilmenee useita työnantajia koskevia työskentelymerkintöjä samoilta ja eri päiviltä. Osa työsuhteen voimassaoloa koskevista selvityksistä perustuivat suulliseen sopimukseen, jota ei näyttönä pidetty riittävänä.

Asiasanat

Vuosityöansio; selvittämisvelvollisuus; näytön arviointi

